

Lleure/
Escola

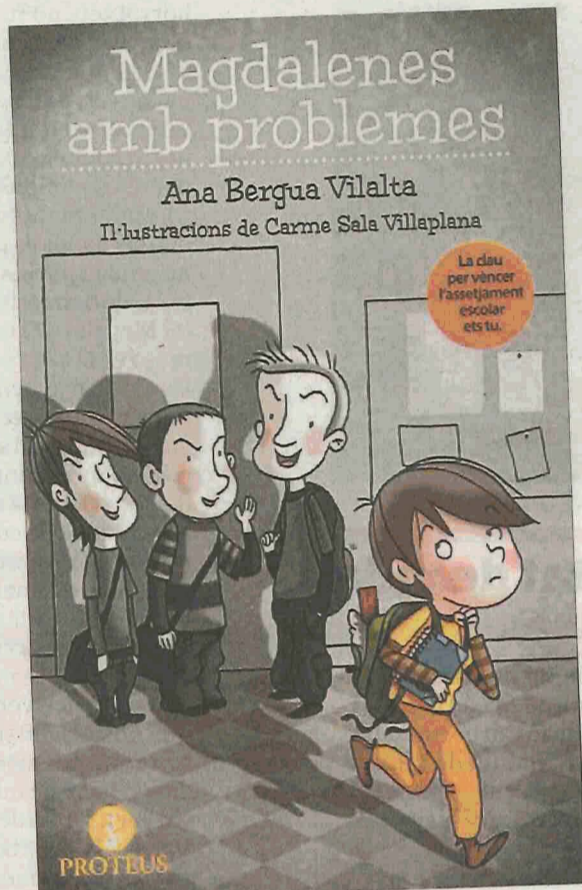
Setge a l'aula

El malson del 'bullying'

Un **percentatge minoritari** d'escolars pateixen assetjament. No es tracta d'un fenomen nou, però es manté curs rere curs

XAVIER TEDÓ
FOTO: GETTY IMAGES

El Pau, que està a punt de fer 11 anys, acaba de canviar d'escola i tres nois més grans l'assetgen. Es riuen d'ell i li fan males passades constantment. Està vivint un autèntic calvari. No dorm, no menja i es desconcentra a classe. El pitjor de tot plegat, però, és que s'ha tancat en ell mateix perquè és introvertit i no en parla amb ningú. El Pau és el protagonista de *Magdalenes amb problemes*, l'últim llibre d'Ana Bergua i Carme Sala, que aborden amb sensibilitat una història tan crua en el seu plantejament com positiva en la seva resolució, que pretén fer reflexionar pares, mestres i nens o adolescents que han patit *bullying*, així com els que han exercit d'assetjadors. Bergua remarca que "el del Pau no és un cas real", però matisa que "ho podria ser perquè no és fruit de la imaginació, molts nens es poden dir Pau i patir assetjament". El relat neix del seu propi neguit com a mare: "L'he fet per la por que tenim les famílies que els nostres fills passin per aquesta situació". L'autora s'ha documentat i s'ha fixat en diferents casos, però també ha utilitzat experiències viscudes a casa amb els seus dos fills, que tenen la mateixa edat que els protagonistes del llibre: "El meu fill gran va arribar alguns dies a casa amb pedres a la butxaca i li vaig preguntar per què en portava, i em va comentar que uns nens el molestaven i que els hi tiraria". Són exemples d'aquest tipus els que ha volgut reflectir a l'obra: "L'assetjament consisteix sovint simplement a excloure't del grup, a donar-te l'esquena". Bergua desconfia de les dades oficials sobre aquest fenomen: "Es parla d'un 2% de nens

EINES. El llibre, per a infants a partir de 8 anys, aborda el tema de l'assetjament escolar.

A l'escola

Recomanacions

- 1 Promoure el respecte, les relacions positives i els treballs cooperatius entre companys.
- 2 Escoltar experiències de víctimes d'assetjament. I que hi reflexionin.
- 3 Subratllar conseqüències de ferir els altres. Que en prenguin consciència.
- 4 Establir canals de diàlegs fluides entre mestres, alumnes i pares.
- 5 Ajudar els possibles assetjadors a contenir la seva ràbia.
- 6 Incrementar la supervisió adulta als patis, els vestíbuls i els lavabos.
- 7 Fer complir les conseqüències dels comportaments agressius.

Assetjament

Diferents tipus

- **Físic**
Consisteix en l'agressió directa, ja sigui amb cops, puntades de peu i empentes, o indirecta, quan l'assetjat és víctima de robatoris.
- **Verbal**
Assetjament per mitjà de la paraula amb insults, renoms ofensius, menyspreus o humiliacions en públic o falsos rumors.
- **Psicològic**
Amenaces per provocar por, aconseguir objectes o diners o per obligar l'assetjat a fer coses que no vol ni ha de fer.
- **Social**
Basat en l'exclusió i l'aïllament progressiu de la víctima, a la qual se li impedeix participar en el grup ignorant-la o no comptant amb ella.

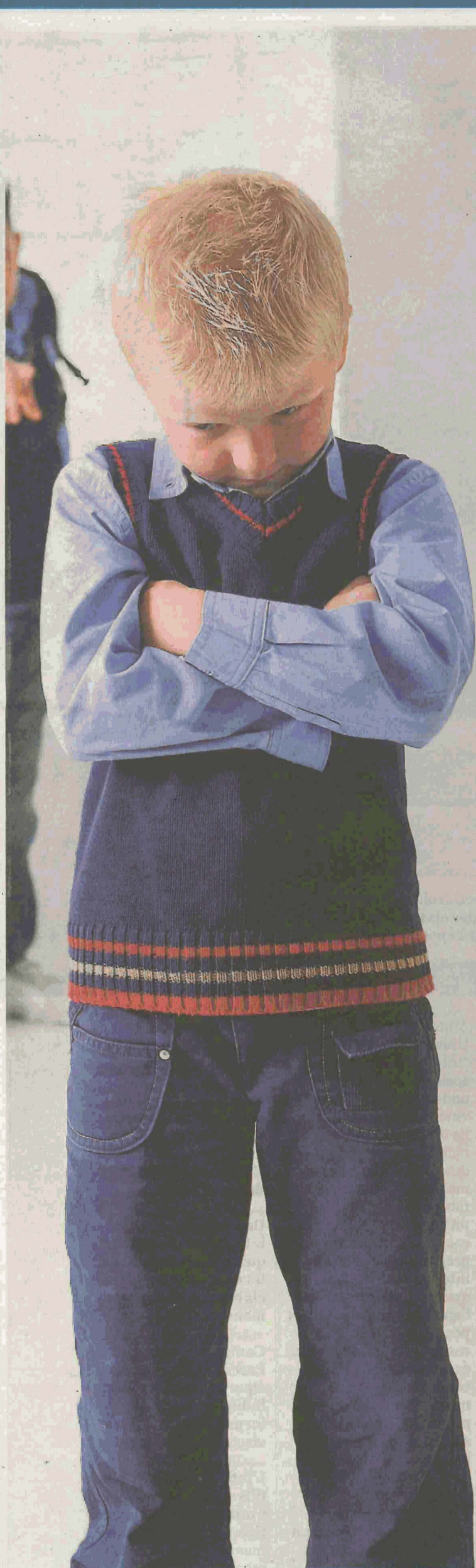
assetjats, però molts no ho diuen per por que els pares els recriminin que no s'hi han tornat, o per vergonya". Les dificultats a l'hora de detectar-ho és un altre handicap: "Sovint els mestres no se n'adonen, tot i que en puguin tenir sospites, perquè mai es produeix a l'aula, acostuma a passar al pati". També reconeix que hi ha casos infundats: "Perquè els pares ens estem tornant molt interventors". Sigui com sigui, Bergua deixa clar que "l'assetjament és més vell que l'escola, ha existit tota la vida i seguirà existint". L'agreujant ara és la difusió que se'n pot fer per la xarxa: "Les xarxes socials acceleren i magnifiquen el fenomen perquè l'anònimat ho facilita".

Parlem-ne

La principal estratègia per desactivar la suposada superioritat dels assetjadors és no amagar el cap sota l'ala, confiar en els pares o en algun adult pròxim, fer el cor fort i omplir-se d'autoestima. Aquesta és la fórmula que proposa Bergua en un llibre que "no és una enciclopèdia, sinó un punt d'ajuda per dotar d'eines assetjats i assetjadors". El Pau descobrirà de mica en mica que una de les claus per capgirar la situació és obrir-se als que l'estimen, perquè s'adonarà que "quan tot és fosc n'hi ha prou d'encendre el llum". En aquest sentit, l'autora destaca la importància "de comunicar-se amb els fills des de ben petits" per conèixer quines angoixes tenen. També que els fills puguin emmirallar-se en la nostra conducta: "El nostre exemple és molt important, no deixem que els nostres fills s'insultin entre ells davant nostre. El Pau deixa de dir plorèmiques al seu germà quan comencen a insultar-lo a ell, perquè s'adona que també el molesta que

REFERÈNCIES. Els adults han de ser referència per a les criatures i hi ha d'haver prou confiança perquè els expliquin aviat què els passa a l'escola.

l'insultin". Una altra mesura imprescindible per aturar els casos d'assetjament és el paper del personal docent: "Els mestres han de treballar el respecte amb els altres i cridar l'atenció o sancionar els que intimiden un company". Un altre actor amb un paper fonamental en l'eradicació d'aquesta pràctica és l'espectador. "Normalment no diuen res per por a ser les següents víctimes i a vegades fan de comparses", lamenta Bergua, que emfatitza que "si el grup es posiciona a favor de l'assetjat, els atacs s'acaben". L'assetjament, però, no deixa de ser una manifestació d'una problemàtica social: "La falta de valors de la societat fa que els nostres nens siguin incapços socialment".

"Tirans del seu regne"

Bergua considera que no posar límits als fills és l'error més greu que es pot cometre: "Els fem amos de l'univers perquè els fem tirans del seu regne, i llavors falten el respecte i no s'adonen de les conseqüències que pateixen els assetjats, perquè només es miren el melic". Els assetjats, en canvi, mai presenten el mateix perfil. Manuela Nácher, que fa sis anys que coordina la consulta per a adolescents de l'institut de Canet de Mar en el marc del programa Salut i Escola de la Generalitat, comparteix que "les burles poden venir perquè l'assetjat és molt petit, poca cosa, grassonet o perquè desprèn una olor forta, no hi ha un perfil concret de víctimes". La confidencialitat de la consulta fa que molts estudiants s'acostin a parlar amb ella el dia de la setmana que és a l'institut dues hores a la setmana: "Molts se senten assetjats, però n'hi ha que no són clars". Quan en detecta un cas que sí que ho és, li suggereix que ho comuniqui a direcció o l'anima a fer-ho plegats: "Mai passo per davant seu, ha de ser ell qui prengui la decisió de denunciar el que li està passant", afirma Nácher. La mediació que porta a terme té un elevadíssim percentatge d'èxit i l'assetjament s'atura: "No són amics, però es respecten. És important que l'assetjador reflexioni sobre la seva conducta i que l'assetjat recobri l'autoestima".

La cua de Quiró

Gregorio Luri

Escriptura i renovació pedagògica (I)

A vegades les notícies pedagògiques semblen coincidir en un mateix sentit. Al mateix temps que a Europa el Grup d'Experts sobre Alfabetització de la Comissió Europea ens assegura que el 20% dels nostres adolescents no saben llegir un text mínimament complex, als Estats Units una escola de Staten Island, la New Dorp High, que acull alumnes amb problemes d'aprenentatge, ha provocat un gran debat pedagògic en demostrar que es pot tenir èxit amb una recepta aparentment senzilla i, en tot cas, no gens avantguardista: treballant sistemàticament les estratègies de la bona escriptura. Si aquest debat ha assolit un ressò tan gran és perquè coincideix amb un replantejament general dels programes educatius en el si dels estats.

Després d'haver provat diferents fórmules per intentar millorar els seus depriments resultats, la New Dorp High va comprovar que mentre un alumne no sàpiga escriure bé no pot expressar de manera coherent un pensament. I, certament, els seus alumnes escrivien molt malament. Sovint no sabien què fer davant un full en blanc. Però també van descobrir que la raó d'aquesta incapacitat no es devia a cap misteri, sinó a que, simplement, ningú no els havia ensenyat les estratègies que els hi podien permetre. Els professors, en conseqüència, van decidir deixar d'actuar a classe com si els alumnes poguessin descobrir autònomament com escriure bé i van insistir, tots plegats, fossin de la matèria que fossin, a proporcionar-los les eines sintàctiques adients. "Donem-los fórmules precises -van dir- que després, quan sàpiguen com escriure bé, ja trobaran com saltar-se-les".

Gregorio Luri és doctor en filosofia i educador

La setena hora

Jaume Cela & Juli Palou

'Habemus Lomce'

El ministre d'Educació de l'Estat, el senyor Wert, després de llegir algunes enquestes que pronostiquen que el Partit Popular va perdent suport, devia pensar: "M'he d'afanyar a fer una llei, perquè tot ministre d'Educació que es valori ha de modificar la llei, no els elements que no funcionen o els punts que estan lluny de la nostra ideologia, sinó la llei sencera". I dit i fet, ja tenim la Lomce, que vol dir *ley orgánica para la mejora de la calidad educativa*. Els diaris han anat publicant resums de l'articulat. Una llei reclama una lectura atenta que els autors d'aquesta setena hora encara no hem fet, però podem avançar alguns punts que ens porten a pensar que per ser ministre d'Educació cal estar disposat a ensopegar amb els mateixos errors fins a la fi dels temps.

Només comentarem tres punts. El primer és l'augment del nombre d'hores del currículum que depèn de l'Estat. El propòsit del ministre és clar en aquest sentit: Espanya no pot tenir, per exemple, tants currículums de socials com autonomies hi hagi. Som una nació i proud de discussions estèrils. Per això s'han apropiat de l'avaluació, pretenen generalitzar-la i ja tenen el currículum controlat. Aquesta decisió ha provocat la reacció de la nostra consellera, que esperem que no quedi circumscrita només a aquest punt. El segon és creure que perquè s'augmenten les hores d'una assignatura el nivell dels estudiants millora automàticament. A més, aquest increment es fa reduint les hores de les clàssiques maries. Mozart i Picasso al carrer. Es valoren les assignatures en un moment en què es defensa un currículum competencial que posa en crisi una organització que parteix de les àrees de coneixement. I el tercer és el canvi de nom de la discutida, però absolutament necessària, educació per a la ciutadania, que ara passarà a dir-se educació cívica i constitucional. Ens temem que s'identifiqui ser cívica amb ser constitucional.

Jaume Cela és mestre i escriptor i Juli Palou és doctor en filosofia i educador

